

فصلنامه علمی فقه و حقوق نوین

Print ISSN: 2717- 1469

Online ISSN: 2717 - 1477

نمایه در ISC, Magiran, Noormags, SID

GoogleScholar, Ensani

www.jaml.ir

سال سوم، شماره دهم، صفحات ۹۱-۷۶

ویژگی‌های انحصاری قواعد حقوقی - اخلاقی در حقوق فناوری‌های زیستی

امیررضا محمودی
استادیار گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد لاهیجان، گیلان، ایران

مصطفی عباسی
استادیار گروه حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه اندیشمند، واحد لاهیجان، گیلان، ایران

مهشید میری بالاجورشری
فارغ التحصیل رشته حقوق، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد لاهیجان، گیلان، ایران

چکیده

این نوشتار به دنبال دو هدف اصلی و اساسی است. اول اینکه در مقام بیان خصوصیات و ویژگی‌های انحصاری مفاهیم کاربردی عرصه اخلاقی زیست فناوری از قبیل انصاف، اخلاق و ملزومات آن و وظایف و تکالیف مربوط بدان می‌باشد به طوری که در این خصوص، تلفیق مفاهیم اخلاقی در میان عرصه زیست فناوری جهانی هم از منظر تاریخی و هم از منظر حفظ موجودیت اصلی مفاهیم زیست فناوری مورد توجه قرار می‌گیرد. دوم اینکه تأثیرات متقابل اصول حقوقی و علم اخلاق با مفاهیم زیست فناوری با به کار گیری روش ارائه مشترکات و موارد افتراق آن به طور خلاصه بررسی می‌گردد. چرا که امروزه ورود مفاهیم حقوقی و اخلاقی در عرصه‌های جدید با پیشرفت تکنولوژی امری اجتناب ناپذیر می‌باشد. در نهایت به عنوان نتیجه، حاصل این تأثیرات متقابل که منجر به ایجاد حقوق سلامت شده مورد حلاجی قرار گرفته و پیشنهادهایی ارائه می‌شود.

واژگان کلیدی: اخلاق، حقوق فناوری‌های زیستی، اخلاق بیوتکنولوژی، حقوق سلامت.

طبقه‌بندی JEL: فقه - حقوق - جزا و جرم‌شناسی - حقوق بین‌الملل - حقوق خصوصی

۱- مقدمه

در نگاه کلی اخلاق بشری هم دارای خصوصیات مشترک جهانی و هم دارای تفاوت‌های فراوان است. همچنین در طول تاریخ با تغییرات گسترده ای نیز مواجه بوده. مبانی اخلاقی در هر جایی مشترک است اما از منظر دایره شمول می‌تواند متفاوت باشد. در اصل ارزش‌های اخلاقی به صورت مداوم در حال تغییر می‌باشد. اما برخی وظایف اخلاقی ثابت خود را حفظ کرده و خط قرمز دایره وظایف ارزشی می‌شود. مثل قبح اضرار و قبح دروغ گوئی. (Beauchamp T and Childress J, 2009) انسان‌ها به وسیله زبان با محیط اطراف ارتباط برقرار می‌کند، احساسات خود را بیان و ارزش‌ها را به زبان می‌آورد و با بیان برداشت‌ها تصمیمات خود را بروز می‌دهد. تمامی تصمیمات، تجربیات، پیشنهادات و ادعاهای انسان بوسیله زبان بیان می‌شود.

علم اخلاق در مباحث گذشته، حال و آینده مباحث اخلاقی و تصمیمات و اقدامات آن به صورت دقیق و سیستماتیک تفکر کرده و در جهت حل اشکالات آن قدم بر می‌دارد. اخلاق همان ابعاد ارزشی تصمیمات و اقدامات انسان‌ها است. اخلاق با "حقوق"، "مسئولیت"، هم خانواده بوده و با صفاتی چون "خوب"، "بد"، "صحیح"، "غلط"، "محق" و "ناحق" در یک مفهوم به کار می‌رود. با این اوصاف علم اخلاق صرفاً با آگاهی و اخلاق با فعلیت و اقدام ارتباط دارد. بنابراین علم اخلاق با جهت دهی به تصمیمات و اقدامات معقول انسان به فعلیت منتهی می‌شود. (Civaner, M, 2008, 11) علم اخلاق نظامی عملی و سازمانی است. زبان علم اخلاق به تکالیف، وظایف و ارزش‌ها اشاره دارد. یکی از اهداف علم اخلاق تصمیم‌گیری صحیح از جانب نوع بشر است. به همین خاطر بایستی قبل از هر چیز در مورد داده‌های بحث تفکر کرد و سپس ارزش‌های وابسته به موضوع را حل‌الجی نموده و در نهایت به شناخت وظایف و تکالیف اهتمام ورزید.

الف: اخلاق زیست فناوری

بعد از رایج مفهوم اخلاق زیست فناوری از طرف دانشمند بیوتکنولوژی هلندی پوتر^۱ در سال ۱۹۱۰ با پیشرفت

اخلاق نسبی مختص انسان‌هاست. از این رو از عناصر مختلفی مانند دین، تاریخ، عرف و علم تاثیر می‌پذیرد. قلمرو ارزش‌های اخلاقی تقابل عناصر پیچیده طبیعی در مقابل زمینه‌های فکری بشری است. امروزه اخلاق و آموزه‌های اخلاقی در اکثر مواقع در یک معنی به کار گرفته می‌شود چونکه هدف هر دو مشترک می‌باشد.

از دیرباز اخلاق مستوجب قواعد و مقررات گوناگونی شده است. اما اجماع قاطعی در این رابطه موجود نمی‌باشد. وظایف، تکالیف، مسئولیت، خوشبختی، موفقیت و... از جمله مفاهیمی هستند که موجب تشکیل نهادهای منصفانه و عدالت خواهانه شده‌اند. اما بالاجبار قبل از تبیین این مفاهیم بایستی چیستی اخلاق طبیعی بشر مورد بررسی قرار گیرد، بنابراین در این راستا با دو مفهوم یعنی ارزش و تکلیف مواجه خواهیم شد. ارزش‌ها نهادهایی هستند که بشر به شکل عمومی و اجتماعی بدان ارجح می‌دهد و اکثراً مختص جامعه فرهنگی خاص می‌باشد. ارزش‌ها، قواعد، اصول و مقررات، زمینه ساز مفاهیم اخلاقی هستند. یکی از اهداف اصل انصاف آنالیز چشم انداز مفاهیم ارزشی و ضد ارزشی و شناخت تکالیف است. تکالیف مربوط است به نتیجه بررسی هر ارزشی که در شرایط مساعد صورت می‌پذیرد و ارزش‌ها را متاثر می‌سازد. (UNESCO 2008, 15)

همه ما انسان‌ها به طور غریزی انجام و عدم انجام برخی امور را می‌دانیم. حرکت طبق برنامه از الزامات انجام وظیفه است. در زندگی بشری انجام وظایف و تکالیف از مفاهیم کلی بشمار می‌رود. در کل زبان‌های دنیا انجام وظیفه یا تکلیف در کنار افعال امر و نهی متداول است. تجربیات اخلاقی امری جهانی است اما در کنار آن برخی تشخیص‌ها و تصمیم‌ها می‌تواند متفاوت باشد. اخلاق در طول تاریخ زندگی بشر تغییراتی کرده است. امروزه ارزش‌های اخلاقی به جای اینکه در روح و فکر آدمی فعلیت داشته باشد در دامان فرهنگ و جامعه و زبان رشد کرده‌اند. (UNESCO, 2008, 18)

¹ . Potter

شد. امروزه حیطة بررسی مبانی اخلاق زیست فناوری تنها مختص انسان‌ها نیست بلکه در کنار انسان‌ها به محیط، تمامی جانداران جهان و شرایط طبیعی محیط را مورد مطالعه قرار می‌دهد. (Ulman, Y, 2010, 85)

ب: سلامتی و بیماری (واقعیت یا ارزش)

سالم و بیمار، سلامتی و بیماری، زندگی و مرگ، تنها واقعیات طبیعی قلمداد نمی‌شوند بلکه بایستی به نوعی ارزش به حساب آیند. امروزه سلامتی و زندگی به عنوان ارزش تلقی می‌گردند و در مقابل بیماری و مرگ فقدان ارزش معنی می‌دهد. همچنان که از منظر قضات غربی بیماری و مرگ به عنوان واقعیات عریان حیات بشری به حساب می‌آیند یعنی به نظر آن‌ها بیماری همان تغییرات بافت‌های بدن یک انسان است که به راحتی قابل اثبات است. به زبان دیگر سلامتی و زندگی، ایده آل و بیماری و مرگ خلاف میل درونی بشر است. امروزه سازمان بهداشت جهانی سلامتی را به معنای سلامت بودن و سلامت زیستن^۲ معنا می‌کند که در اینصورت حتی اگر تغییراتی در بافت و ارگان‌های فرد به وجود نیاید باز در شرایطی وضعیت عدم سلامت بوجود خواهد آمد که این حالت نوعی بیماری محسوب می‌گردد. این تفکر مفاهیم جدیدی به حالات سلامت و بیماری اضافه کرده است.

پ: قواعد اخلاق زیست فناوری

پزشکان و کسانی که با سلامت مردم سروکار دارند موظفند که تصمیماتشان را در روند بهبود سلامت مردم اتخاذ کنند. روشن است تصمیماتی که منجر به رنج کشیدن بیمار یا وخیم شدن زیست سالم وی می‌گردد نوعی ضد ارزش بوجود می‌آید. وظایف همان اعمال ارزش‌هاست. اعمال ارزش‌ها منجر به ایجاد قواعد و مقررات می‌شود. در ۱۹ اکتبر ۲۰۰۵ در کنفرانس عمومی یونسکو با اعلان حقوق مردم و اخلاق بین‌المللی زیست فناوری ۱۵ قاعده اخلاق زیست فناوری وضع گردید که بدین شرح است:

عرصه تکنولوژی و بیوتکنولوژی ارزش‌های اخلاقی جدیدی با هدف تلفیق و پایش در آن ورود کرد و موجب تغییرات فکری وسیعی شد. مفاهیم زیادی در عرصه علمی و فناوری با مفاهیم ارزشی ارتباط تنگاتنگی پیدا کردند. امروزه اخلاق پزشکی و اخلاق سلامت دایره وسیع ترمینولوژی اخلاقی را با خود یدک می‌کشند. در قرون متمادی افکاری که در اخلاق پزشکی گسترش یافته موجب شکوفایی مباحث اخلاق زیست فناوری شده است. به خصوص در حین جنگ جهانی دوم به دلیل تخریب زیرساخت‌های اجتماعی و نیاز به نوسازی، این عرصه پیشرفت قابل ملاحظه‌ای داشته است. (Ulman, Y, 2010, 77)

پوتر این نظم نوین (اخلاق زیست فناوری) را تشبیه به پلی کرده که مرتبط کننده واقعیات زندگی بشر با ارزش‌ها هست. بویژه در نیمه دوم قرن بیستم و در قرن بیست و یکم به همراه پیشرفت نرم افزاری و سخت افزاری علوم پزشکی و علوم فناوری زیستی ارزش‌های سیستم اخلاقی و انسانی به همان مقدار بر روی این علوم تمرکز کرده و حدود و ثغوری نسبت بدان‌ها ترسیم ساخته است. یکی از علومی که مستقیماً با حیات بشری سرو کار دارد علم پزشکی است اما اخلاق پزشکی که ارزش‌ها و ضد ارزش‌های عرصه پزشکی را رصد می‌کند شاخه‌ای از شاخه‌های اخلاق زیست فناوری بشمار می‌رود که نباید به جای یکدیگر مورد استعمال قرار بگیرد. اخلاق زیست محیطی، اخلاق پزشکی، اخلاق زیست فناوری پزشکی و اخلاق زیست فناوری بالینی زیر مجموعه‌های اخلاق زیست فناوری می‌باشند. پوتر این تفکر را نه به خاطر محق جلوه دادن پیشرفت‌های تکنولوژی بلکه بلعکس به خاطر حفظ موجودیت انسان‌ها، حیوانات و منابع و محیط زیست در مقابل پیشرفت‌های وسیع فناوری و تکنولوژی پزشکی ارایه داده است. اخلاق زیست فناوری تفکر اخلاق جهانی شده را به بار می‌آورد. در اصل یکی از کتاب‌هایی که توسط پوتر در سال ۱۹۸۸ نوشته شده اخلاق زیست فناوری جهانی است. ما نمی‌توانیم با مطالعه تاریخ مدعی وجود اخلاق جهانی باشیم تا زمانی که این تفکر توسط اندیشمندان آلمانی کانت (۱۷۲۴-۱۸۰۴) ارائه گردید. کانت در یک دعوت جهانی خواستار هماهنگی اقدامات نوع بشر با اخلاق جهانی

^۲. Well-Being

۵. به منظور کمک به بشریت، تحقیقات و آزمایش‌های علمی که روی شخصی صورت می‌پذیرد آیا می‌تواند بدون رضایت و اطلاع شخص مزبور صورت گیرد؟

○ ت: روابط حقوق و اخلاق زیست فناوری

اخلاق نشأت گرفته از علوم زیستی و پزشکی و در مقابل حلال مشکلات و معضلات جامعه یعنی علم حقوق صرفاً به منظور صدور احکام موجودیت خود را ابراز نمی‌کنند بلکه در کنار این مهم، سیستم ارزشی مرتبط با خود را نیز به منصفه ظهور می‌رسانند. رابطه حقوق با اخلاق زیست فناوری یکطرفه نیست. حقوق و اخلاق زیست فناوری با وجود این که هر یک در مواجهه با مسایل اصول و روش‌های متفاوتی را اتخاذ می‌کنند همدیگر را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهند. حقوق در دو عرصه عمومی و خصوصی تشکیل شده و در راستای ارتباطات مالی و تجاری و... احکامی را وضع می‌نماید و در مقابل اخلاق زیست فناوری با چگونگی زیست افراد بشر و انتخاب نوع زندگی مردم سروکار دارد. حقوق در رابطه با وقایع اخلاق زیستی قانون گذاری کرده و در مقابل اخلاق زیست فناوری در مسایل مربوط به مرگ و زندگی و تحلیل حقوقی آن تاثیرگذار می‌گذارد. تقابل حقوق فردی در قبال حقوق جمعی در مسایل پزشکی و...، تقابل آزادی فردی در قبال عدالت اجتماعی در قلمرو مسایل اخلاقی، نمونه‌هایی از تاثیرات حقوق با اخلاق زیست فناوری است. (Capron, AM, 2005, 1369)

حقوق به عنوان علمی که کلیت جامعه را تحت پوشش قرار داده به شاخه‌هایی از قبیل حقوق اساسی، حقوق جزا، حقوق دولت‌ها، حقوق خصوصی، حقوق قراردادها و حقوق گرامات و... تقسیم شده است. (محمودی، ۲۰۱۲) از تلاقی حقوق و اخلاق بخصوص در مسائلی که مربوط به حوزه حقوق مدنی و جزاست حقوق پزشکی و سلامت از سال ۱۹۶۰ ایجاد شده و تا به امروز نیز در حال شکوفایی است. (جعفری لنگرودی، ۱۳۸۱، ۳۱۵)

○ ث: حقوق سلامت

۱. شرافت و حقوق بشر؛
۲. سود و ضرر؛
۳. استقلال و مسئولیت فردی؛
۴. اهمیت؛
۵. رضایت افرادی که اهلیت ندارند؛
۶. احترام به شخص و تمامیت فردی؛
۷. رازداری؛
۸. برابری، عدالت و حقانیت؛
۹. عدم تبعیض؛
۱۰. جمع گرایی و احترام به تفاوت فرهنگ‌ها؛
۱۱. پشتکار و همکاری؛
۱۲. سلامت و مسئولیت جمعی؛
۱۳. منافع مشترک؛
۱۴. حمایت از نسل‌های بعدی؛
۱۵. مراقبت از محیط زیست. (Ulman, Y, 2010, 91)

یکی از ویژگی‌های جدایی ناپذیر اخلاق زیست فناوری خاصیت انتظامی آن است. با پیشرفت بیولوژی و علم پزشکی و تکنولوژی، اخلاق زیست فناوری با کمک علم فلسفه راه نفوذ اخلاق را در این مفاهیم ترسیم کرده و علم حقوق به عنوان موتور حرکتی عمل نموده و با وضع قوانین و احکام در پیشبرد اهداف آن قدم برداشته است. در نتیجه تلاقی حقوق و اخلاق زیست فناوری مسایل مختلفی بروز می‌کند که از این قرار است:

۱. موجودیت بشر چه موقعی به عنوان شخصیت حقیقی از طرف حقوق مورد قبول واقع می‌شود؟
۲. از نظر حقوق موجودیت انسان چه زمانی زایل می‌شود؟
۳. چه مواقعی عدم کمک به بیمار و یا نوع درمان پزشک به عنوان جنایت محسوب می‌شود؟
۴. ولایت والدین به فرزندان به چه شکل بوده و چه زمانی زایل می‌شود؟

زمانی که واقعیت‌ها آشکار شد صدها مریض بواسطه این تحقیق فوت کرده بودند و همچنین این بیماری از این افراد به همسران و به شکل مادرزادی به فرزندان منتقل شده بود. (Kegeles S, Kressin N, et al. 2006, 701 Katz R) این رسوایی، موجب تأسیس کمیسیون‌های اخلاقی و تصویب قانون کمیسیون حمایت از بشر در تحقیقات پزشکی و روانشناختی و قانون ملی تحقیقات در آمریکا شد و در سطح بین‌المللی با تأیید اصل رضایت آشکار موجب پیشرفت چشمگیری در اخلاق پزشکی و حقوق سلامت گردید.

○ نتیجه‌گیری

اخلاق و علوم اخلاقی و انصاف مفاهیمی هستند که به درازای تاریخ بشر راهنمای اعمال و رفتار آدمی بودند. بعلاوه از نیمه دوم قرن بیستم اخلاق زیست فناوری در دنیا رو به رشد بوده و است. این امر موجب شده که حقوق سلامت ایجاد و گسترش یابد و اخلاق و حقوق نسبت به هم تأثیرات فراوان بگذارند. همچنین موجب شده که محققین حوزه اخلاق زیست فناوری بیشتر خود را ملتزم به قواعد حقوقی تلقی کنند و حتی این امور موجب تشکیل کمیسیون‌ها و تشکل‌ها و حتی وضع قوانین و مقررات در دولت‌های دنیا شده است.

نکته مشترکی که اکثراً همه موافقین و مخالفین موضوع بدان تأکید دارند این است که هم از نظر شکلی و هم از نظر ماهوی حقوق موجبات سازماندهی منطقی اخلاق زیست فناوری شده است. حقوقی که در دامان ارزش‌های اخلاقی مورد تأکید قرار می‌گیرد موجب تغییر معانی حقوق و ارزش‌ها می‌گردد و باعث می‌شود حقوق و آزادی‌های فردی توسعه یابد و در مقابل حقوق موجب می‌شود که اخلاق زیست فناوری در مواجهه با مشکلات جامعه متمایل به مکانیزم‌های حقوقی یعنی عدالت، برابری، محق بودن، آزادی فردی و... بشود.

کلیه پرسنل سلامت، بیماران، نزدیکان بیمار و کلیه فعالیت‌هایی که به نوعی تأثیرگذار در وضعیت بیمار هستند و همچنین کلیه متون، قواعد و قوانین حقوقی که مرتبط با سلامت جامعه هست در قلمرو حقوق سلامت قرار می‌گیرد. مدیران بیمارستان‌ها، پرسنل، پزشکان، پرستارها، سایر خدمه سلامت در بیمارستان، محققین حوزه سلامت و بهداشت، بیماران و نزدیکانشان، تهیه و توزیع کنندگان دارو و ابزارآلات بهداشتی و بیمارستانی، متخصصین بیمه سلامت و درمان، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و دیگران ارائه کنندگان خدمات بهداشتی و سلامت، مشمول حقوق بهداشت و سلامت هستند. (محمودی، ۲۰۱۲)

○ ج: دعاوی مشهور

برخی وقایع در عرصه اخلاق زیست فناوری صورت گرفته که از منظر حقوق سلامت نیز دارای اهمیت است. در اثنای جنگ جهانی دوم نتیجه اعمال پزشکان نازی که بدون رضایت افراد از میان اسرای جنگی افرادی را تحت آزمایش و تحقیقات غیر متعارف قرار می‌دادند موجب صدور دو اعلامیه مهم بین‌المللی در زمینه اخلاق پزشکی و زیست فناوری شد که یکی اعلامیه نورنبرگ (۱۹۴۶) و دیگری اعلامیه هلسینکی (۱۹۶۴) می‌باشد که این دو اعلامیه موجب شد که انقلابی در کلیه مناصبات و تصمیمات اخلاق زیست فناوری در عرصه بین‌المللی صورت پذیرد. (Ulman Y, 2009, 35)

در عرصه بهداشت و سلامت بزرگترین رسوایی مربوط به آمریکا است. در سال ۱۹۳۲ در دانشگاه توس کک^۳ در تحقیقاتی که بر روی سیاه پوست مبتلا به سفلیس و ۲۰۱ سیاه پوست سالم داوطلب صورت پذیرفت، این اشخاص به مدت پهل سال تحت هیچ گونه درمانی قرار نگرفتند. هر چند در سال ۱۹۴ پنی سیلین سفلیس یافت شده بود اما روی این اشخاص از طرف محققان واکسیناسیون صورت نگرفته بود. همچنین اعمال مقررات اعلامیه نورنبرگ مصوب ۱۹۴ نیز نسبت به داوطلبین سالم اعمال نشده بود. این تحقیق حدود چهل سال طول کشیده و در سال ۱۹۲

³. Tuskegee

- گلی شیردار، محمد حسن و منتظری، صالح و مایلی، حامد، «نبایدهای فقهی رسانه با تاکید بر امنیت و قاعده لاضرر»، فصلنامه آفاق امنیت، شماره پنجاه و یکم، ۱۴۰۰
- لطفی، اسدالله، «قاعده وجوب دفع ضرر محتمل و کاربرد آن در قانون آیین دادرسی مدنی»، فصلنامه دیدگاههای حقوق قضایی، شماره پنجاه و نهم، ۱۳۹۱
- متوسل آرائی، محمود و علم الهدی، محمد حسن و عیس زاده، نیکزاد و نور محمدی، غلامرضا، «مفهوم قاعده لاضرر و کاربردهای آن در پزشکی»، فصلنامه اخلاق و تاریخ پزشکی، شماره دهم، ۱۳۹۶
- محمدی، مسلم و بشکار، الهام، «تحلیل روش‌های عقل عملی در اثبات امامت از نگاه علامه حلی با تاکید بر الالفین»، فصلنامه تحقیقات کلامی، شماره سی و دوم، ۱۴۰۰
- مدنی، سید محمود، احکام مصلحتی در فقه اسلامی، چاپ اول، مشهد، بنیاد پژوهش‌های اسلامی، ۱۳۹۳
- مردانی، محمد، «سنجش‌ازدور اهداف زیرسطحی با استفاده از سامانه‌های پر قدرت گرم‌کننده الکترومغناطیسی بیونوسفری»، فصل‌نامه علمی پژوهشی اطلاعات جغرافیایی سپهر، شماره صد و چهارم، ۱۳۹۶
- مغزی نجف آبادی، الهام و نظری توکلی، سعید، «تبیین عقلایی و عقلانی امر به معروف و نهی از منکر»، فصلنامه علمی پژوهشی کاوشی در فقه نو، شماره چهارم، ۱۳۹۶
- مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، جلد سوم، چاپ چهل و سوم، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۸
- منتظری، حسینعلی، مبانی فقهی حکومت اسلامی، جلد سوم، ترجمه محمود صلواتی و ابوالفضل شکوری،
- جعفری لنگرودی، م، ۱۳۸۱، ترمینولوژی حقوق، نشر میزان، تهران.
- Capron, AM, 2005, Law and Bioethics, Encyclopedia of Bioethics, Ed. S Post et al, 3rd Edition.
- Ulman Y, 2009, Course book of Medical Ethics, Kamu Yayınları, İstanbul.
- UNESCO, Bioethics Core Curriculum, Section 1: Syllabus Ethics Education Programmed, Sector for Social and Human Sciences, Division of Ethics of Science and Technology, What is Ethics, 2008

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی به خاطر حمایت حمایت معنوی در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

از آقای دکتر عبدالله علیزاده به خاطر بازبینی متن مقاله و ارائه نظرهای ساختاری تشکر و قدردانی می‌شود.

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.

نگارندگان بر خود لازم می‌دانند از آقای دکتر محمد رسول آهنگران به خاطر مطالعه متن مقاله حاضر و ارائه نظرهای ارزشمند سپاسگزاری نمایند.

منابع

- الف: مجلات
- محمودی، آ، ۲۰۱۲، نگرشی به فلسفه اخلاقی حقوق، مجله انجمن علمی دانش آموختگان خارج از کشور، مجلد ۲.
- Beauchamp T and Childress J, 2009, Principles of Biomedical Ethics, the Nature of Common Morality, Oxford University Press.
- Civaner, M, 2008, Dünya Hekimler Birliği Tıp Etiği El İtacı, Türk Tebipler Birliği Yayını, Ankara.
- Katz R, Kegeles S, Kressin N, et al, 2006, The Tuskegee Legacy Project: willingness of minorities to participate in biomedical research, J Health Care Poor Underserved Press (4)
- Ulman. Y, 2010, Etik-Bioetik ve Hukuk, Genel Yaklaşımlar, Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimler Dergisi. S. 1.
- ب: کتاب
- کرم زاده، سیامک و فیض، زهرا، «قاعده نفی سبیل و الحاق ایران به کنوانسیون بین‌المللی مقابله با تأمین مالی تروریسم»، فصلنامه پژوهش تطبیقی حقوق اسلام و غرب، شماره دوم، ۱۳۹۸

Scientific Journal of Modern
Jurisprudence and Law

Print ISSN: 2717- 1469
Online ISSN: 2717 - 1477

Profile in ISC,SID, Noormags,
Magiran, Ensani, GoogleScholar
www.jaml.ir
Second Year, Issue 10, Pages 76-91

Exclusive features of legal-ethical rules in biotechnology law

Amirreza Mahmoudi	Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Lahijan Branch, Gilan, Iran
Mustafa Abbasi	Assistant Professor, Department of Law, Faculty of Humanities, Andishmand University, Lahijan Branch, Gilan, Iran
Mahshid Miri Balajurshri	Graduated from the Faculty of Law, Faculty of Humanities, Islamic Azad University, Lahijan Branch, Gilan, Iran

Abstract

This paper has two principal aims. First of all it deals with the introductory concepts of ethics field of study such as morality, duty, ethics and bioethics together with the distinctive characteristics of each term. While trying to give the methodological vision of the evolution from morality to bioethics in historical and societal perspective, it clarifies the main principles of bioethics by giving special emphasis to universal and global points of view. Secondly it means to define and explain the interactive relationship between ethics and law basing on the features peculiar to these disciplines that affect each other reciprocally. It explains the main approaches in exemplification of fateful cases in near history of ethics and health law debates. Because today, the introduction of legal and ethical concepts in new areas with the advancement of technology is inevitable. It ends with predictions of the interaction between bioethics and law to reshape and transform to the benefit of each other giving birth to health law.

Keywords: Ethics, Biotechnology, Bioethics, Law, Health law.

JEL Classification: Jurisprudence - Law - Criminal and Criminology - International Law - Private Law

* Corresponding author: mahshid.miri.id@gmail.com